

SLOVSTVO.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

Knjige „družbe sv. Mohora“ za leto 1889.

(Dalje.)

„Življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa“ po besedah sv. evangelistov. Sp. I. Skuhala, kn.-šk. duhovni svetovalec in župnik ljutomerski.

Znano je, da nam štirje evangelisti ne opisujejo evangelijskih dogodkov v istem redu, da nam nobeden ne podaje vse stvarine, da se tu in tam tudi nekoliko razlikujejo v pripovedovanju istih dogodkov, istih nauk. Zato se ne čudimo, da so se pismouki že od prvih časov krščanstva prizadevali, kolikor mogoče natančno določiti čas, kdaj se je to in ono dogodilo, ter sestaviti iz štirih evangelistov eno celotno zgodovino žitja in bitja Gospoda našega.

Počeni od Tacijana, ki je sestavil okrog l. 170 po Kr. evangelijsko harmonijo z imenom Diatessaron, t. j. evangelje iz štirih sestavljeno, do 19. stoletja imamo celo vrsto takih del katoliških in nekatoliških pisateljev v latinskem in v drugih jezikih. (Prim. *Historica et critica Introductio in U. T. Libros sacros Rudolphi Cornely S. J. Vol. III. pg. 278 seqq. Parisiis, 1886.*)

A ti pisatelji si v svojih sestavah evangelijskih dogodkov močno nasprotujejo. — Tudi naš č. g. pisatelj je hotel sestaviti zgodovino življenja našega Gospoda po časovnem redu, a pri tem držati se vseskozi besedij svetega evangelja. Za to delo ga prav iskreno zahvalimo. Primerjati je smemo nemškemu Lohmannovemu delu, le da ima to — dasi v prvi vrsti duhovnikom namenjeno — mnogo razlagalnih opomb, kar pri našem delu z žalostjo pogrešamo. Z veseljem priznavamo, da je sestavljeno po pravih načelih. Res je sicer, da se bodo »harmonisti« težko kdaj popolnoma zedinili, v katerem redu so se vrstili manjši dogodki Gospodovega življenja, zlasti glede čudežev, katere nam opisuje sv. Matej v 8., 9. in 10. poglavju. Vendar o glavnih dobah javnega delovanja njegovega, oziroma o štirih Velikih nočeh v življenju njegovem ne bode več needinosti. Gospod Skuhala se drži dandanes skoro obče sprejetega načela, da pišeta sv. Luka in sv. Janez po pravem časovnem redu. Prav bi bil torej storil, če bi se bil po tem načelu ravnal tudi v zunanji razdelitvi svojega dela. Knjigo je namreč razdelil v tri dōbe: 1. mladost, 2. javno življenje in učenje in 3. trpljenje in povelicanje našega Gospoda. Povelicanje bi bilo po naši sodbi dovolj imenitna dōba sama zá-se. V drugi dobi bi pa bila želeti še razdelitev v pododdelke, morda tako-le: 1. pripravljanje za mesijansko delovanje; 2. mesijansko delovanje do prve Velike noči; 3. od prve Velike noči do druge; 4. od druge

do tretje; 5. od tretje Velike noči do prihodnjega praznika šotorov (prim. Janez VII, 2); 6. od tega praznika do praznika posvečevanja tempeljna (prim. Jan. X, 22 in I. Mak. IV, 56. 59; II. Mak. X, 6—8) in 7. od tu do njegovega trpljenja. — 8. in 9. točka v I. dōbi (str. 14 in 15) bi se bili morali po našem mnenju premeniti, ker nas prav nič, razun razvrstitev dogodkov v cerkvenem letu, ne sili misliti, da so Trije Modri Božje Dete prej molili, kakor 40. dan po rojstvu. Tudi sodimo, da je imel Gospod »gorsko pridigo« (Mat. V, VI in VII; Luk. VI, 20—49) še le med drugo in tretjo in ne že med prvo in drugo Veliko nočjo.

Na čelo vsaki točki je napisal g. sestavljavec »kratek zapopadek ali kakšno potrebno pojasnilo«, kakor sam pravi. Kratka vsebina pred vsakim odstavkom je res prav primerna. O »pojasnilih« pa je v knjigi pač malo, le premalo sledi. Samo eden vzgled! Stran 7 in 8 sta navedena pod štev. 4 rodovnika (Stammbaum) Jezusa po sv. Mateju (I, 1—17) in sv. Luki (III, 23—38) brez kakega pojasnila!

Ker je sv. pismo tu in tam dovolj težkoumljivo, zato so cerkvena določila gledé izdaj v domačem jeziku (lingua »vulgaris«), oziroma gledé čitanja sv. pisma (!) v maternem jeziku precej stroga. (Prim. »regula IV. Indicis« z odlokom kongregacije »Indicis«, potrjenim po papežu Benediktu XIV. 13. jun. 1757 in Gregoriju XVI. v okrožnici 8. maja 1844.) Dasi je naša knjiga potrjena po celovškem knezoškofovskem ordinarijatu, bojim se vendar, da bodo morali duhovni pastirji sem in tja odsvetovati, naj je ta ali oni Mohorjan ne čita, ker bi utegnila nekatere dvomljivcem brez razlage več škodovati, kot koristiti. Iz tega vzroka še pridružujem tudi jaz želji, izraženi v »Duh. Pastirju«, VI. list, str. 672: »naj bi nam družba k tej knjigi prekrbela primeren komentar«! Pristavljam pa še željo po precej obširni razlagi, z ozirom na to, da je velika večina Mohorjanov priprosta, neučena, katerim treba torej razlagati natančno, pa domače.

»Življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa je nam uzor življenja, po katerem bi se mi morali ravnati.« Ta misel izražena v začetnih besedah pisateljevih je bila menda povod, da je začel knjigo spisavati in da jo je družba izdala. V to svrho pa bi bil moral vsekako konec odstavkov povzeti tudi нравstvene nauke ter jih našega ljudstva razmeram primerno prirediti. Knjiga tako urejena s pridežanami razlagami in z нравstvenimi nauki bi bila pravi zaklad; tako pa bode javalno dosegala vzvišeni namen; vsaj v oni meri ne, kakor bi bilo želeti. Sv. cerkev nam sicer čita ob nedeljah in praznikih posamezne odlomke iz evangelja, ali ob enem ukaže duhovnikom, naj dotične »perikope« ver-

nikom tudi razlagajo in na življenje obračajo. V tem smislu naj bi torej družba oskrbela Slovincem novo izdajo te knjige, če tudi v več snopičih. »Kristusovo življenje in smrt v premišljevanjih in molitvah«, izdano po družbi v devetih snopičih od l. 1868 dalje bi pri taki novi izdaji knjige g. Skuhale še vedno ohranilo posebno svojo vrednost.

Jezik v knjigi je lahko umeven, pisava prostemu ljudstvu primerna, le premalo dosledna; n. pr. str. 165: dnij, a str. 166: dnevv. Odo- brujemo, da pisatelj piše evangelje, a, v srednjem spolu (str. 165); od tod prislov evangelijsk, mesto evangeliij, ija, evangelijsk.

Gledé podob, katerih je v knjigi 12, opom- nimo, da so sploh lepe; manj so nam všeč zadnje tri. »Jezus na križu«, str. 196 pa naspro- tuje tekstu na str. 198, kjer čitamo: »Poleg križa Jezusovega pa so stale njegova mati« itd. Torej stala je Marija poleg križa in ne bridkosti potrta slonel, kar je zelo značilno za-njo in za krščanstvo.

dr. Jos. L.

Dostavek uredništva. Namen odbora družbe sv. Mohora je pač bil ta, da bi dal udom v roke za premišljevanje in za nauk popis živ- ljenja Gospodovega po besedah sv. pisma sa- mega. Ta namen je vse hvale vreden. Gospod pisatelj pa je dovršil delo, ki je samo na sebi dobro, toda za družbin namen ni popolnoma primerno. Razloge je povedal naš gospod oce- njevalec. Le neko namero sem še našel, katero je imel odbor in pa gospod izdajatelj — katera bi se morala tudi bolj poudarjati —: da naj namreč ljudje ob nedeljah in praznikih poiščejo dotično evangelje, ki so je slišali v cerkvi ter pazno prečitajo doma. Ker so v cerkvi sli- šali razlago, umevali bodo lahko, kar je v knjigi, tudi brez postranske razlage. Duhovnim pastirjem bi jaz svetoval, naj svoje vernike na to opozoré in jih poučé, kako naj se knjiga rabi. S kazalom, ki je ob koncu knjige, pomaga si lahko čitatelj. Tudi naj jim povedó, zakaj bodo našli v knjigi tu pa tam nekoliko drugače, kakor so slišali s prižnice. Ako ljudje tega ne zvedó, ne bodo si mogli misliti, zakaj je v knjigi dru- gače, nego se bere na prižnici. Prav bi bilo, da bi bil gospod pisatelj sam to opomnil v predgovoru.

Oblika jezikovna se oklepa večinoma Wolfo- vega slov. sv. pisma (5. zv., 1856). Prirojene pa so oblike primerno sedanji slovnici. Neprimerni izraz na str. 153 naj se v drugi izdaji odpravi.

Izmed virov sem našel zlasti eno knjigo, iz katere je pač zajemal, ali na katero se je opiral gospod pisatelj, in ta je: »Das wahre Leben Jesu«, dargestellt von dr. F. X. Himmelstein. Würzburg, 1866. Skoro ista razdelitev, ista raz- vrstitev. Morebiti se je naslanjal nemški pisatelj sam na druge vire; a med našim slovenskim »življenjem« in nemškim se kaže sorodnost celó tam, kjer se razlikuje v izrazih gospod slovenski pisatelj od slovenske izdaje sv. pisma. Tako n. pr. pravi v pripovedovanju o dveh slepih pri Jerihi Gospod slepcu: Vulg. Marc. X., 49: »Animaequior esto!«, slovenska Wolfo- va izdaja: »Vesel bodi!«, Himmelstein (p. 126): »Sei getrost!«, Skuhala: »potoláži se!« Zakaj bi se ne naslanjal na dobre vire? A tudi prosto se je gibal, kjer se mu je zdelo primerno.

Nemška knjižica ima male opazke. Kritika mora tudi opomniti, da je pod nekaterimi napisi v knjigi gospoda Skuhale nekoliko razlage poleg vsebine; ta naj bi pač bila po namenu pisateljevem namestu druge razlage. Tako ménim, ne smemo preveč očitati tega nedostatka gospodu pisatelju; tudi zaradi tega ne, ker razlagajo v tej sestavi besede enega evangelista to, kar piše drug evangelist. Taka sestava je res že neka razlaga. — Rad pohvalim tudi lično, ljudstvu primerno zunanjo obliko.

(Konec.)

„Bela žena“ ali prva reč med štirimi po- slednjimi. Spisal Slovincem za novo leto 1890 kanonik dr. Ivan Križanič. V Mariboru. V za- ložbi katoliškega tisk. društva. Tisk tiskarne sv. Cirila. Str. 61. 12°. — Ta knjižica znanega gospoda pisatelja govori o smrti v živi, a ne- koliko šalji besedi, ter navaja veliko zlasti domačih vzgledov, kar je posebno hvale vredno. Jezik je domač, slovničar bi tu pa tam imel priliko kaj opomniti, a sploh je pa ta knjižica izvrstno novoletno darilo za vse, ki želé tako živeti, da jim bode smrt lahka in srečna.

„Popotnikov koledar“ za slovenske učitelje, 1890 l., s popolnim šematizmom šolskih oblastnij, učiteljskih, ljudskih šol in učiteljskega osobja po Južno-Stirskem, Kranjskem, Primor- skem in slovenskem delu Koroškega po stanju v začetku šolskega leta 1889/90. IV. leto. Sestavil in založil Mihael J. Nerat, nadučitelj in Po- potnikov urednik v Mariboru. Maribor. Tisk tiskarne sv. Cirila. 12°. Str. 183. Pridejanega je tudi nekaj praznega papirja kot »Bilježnica«. Cena komadu je 1 gl. 25 kr. s poštnino vred; dobi se pri upravnistvu »Popotnikovem«. — Obširni naslov že naznanja, kaj je v tem ko- ledarju. Priznavamo, da je za ta namen res vrlo sestavljen. Posebno imenik šol in učiteljev je učiteljem nenadomestljiv. Kolikor sem se mogel prepričati o lanskem koledarju in ob drugih prilikah, trudi se gospod urednik, da se smejo na šematizem čitatelji zanašati. A smer ali pot tega »vademecum«a nam povsem ne ugaja. Pod nadpisom »učiteljeva knjižnica« po- daje imenik priporočbe vrednih knjig, ki naj služijo učitelju v daljno izobrazbo. In v tem imeniku nahajamo vsaj eno knjigo, kateri se »priporočba« nikakor ne more nadpisati; prav narobe. Nasproti bi se pa tudi v slovenskem jeziku še marsikaj dobilo, česar naj bi se učitelj ne sramoval. Toliko dovolj! Gospod sestavljatelj to umeva in upamo, da bode v prihodnjem letniku nedostatke odpravil, katere mu sporočim v posebnem pismu, ker sodim ugodno, da se je to zgodilo iz nepaznosti ali deloma tudi iz odpustljive nevednosti. Zunanja oblika je lična in se more meriti z obliko najlepših koledarjev.

(Dalje.)

Dr. Fr. L.

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Spisal J.—č.)

Knjige „društva sv. Jeronima“ za l. 1889.

(Dalje.)

V tretji knjižici nam podaje društvo Tol- stojeve: „Pripovijedke za puk.“ — Preveli I. Z. Gojtan i Stj. M. Lukić. — 2. sv. 8.° st. 68.